

3

ÚČTOVNÉ KNIHY A ÚČTOVNÁ ZÁVIERKA

3.1 PEŇAŽNÝ DENNÍK

Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov v § 15 ods. 1 ďalej hovorí o tom, aké účtovné knihy je nezisková účtovná jednotka povinná viesť v sústave jednoduchého účtovníctva.

(1) Účtovná jednotka účtujúca v sústave jednoduchého účtovníctva účtuje v týchto účtovných knihách:

- a) v peňažnom denníku,*
- b) v knihe pohľadávok,*
- c) v knihe záväzkov,*
- d) v pomocných knihách, ak je ich vedenie potrebné na preukázanie a vykazovanie predmetu účtovníctva v účtovnej závierke, napríklad pomocná kniha o zložkách majetku, o záväzkoch z pracovnoprávných vzťahov.*

UPOZORNENIE

V praxi robia neziskové účtovné jednotky chybu, ak ich účtovná evidencia spočíva v jednej tabuľke, ktorá je najčastejšie vedená v tabuľkovom programe, zachytáva pohyby hotovostných a bezhotovostných operácií a slúži ako peňažný denník, pričom v ostatných účtovných knihách účtovná jednotka neúčtuje. Nezisková účtovná jednotka sa tým vystavuje riziku udelenia pokuty za nesprávne vedenie účtovníctva zo strany správcu dane.

Ak nezisková účtovná jednotka neeviduje záväzky a pohľadávky a zároveň ne disponuje majetkom, ktorý by mal byť zaevidovaný v pomocných účtovných knihách, potom je peňažný denník jedinou účtovnou knihou, ktorú je povinná viesť. Je potrebné vedieť, aké náležitosti musí obsahovať peňažný denník.

Peňažný denník nemusí byť vedený v účtovnom programe, môže byť vedený aj v inom softvéri, je však dôležité aby obsahoval:

- a) *prehľad o peňažných prostriedkoch v hotovosti v členení na príjem a výdavok,*
- b) *prehľad o peňažných prostriedkoch na účtoch v banke v členení na príjem a výdavok,*
- c) *prehľad o nepeňažných účtovných prípadoch v členení na príjem a výdavok,*
- d) *prehľad o príjmoch v členení,*
- e) *prehľad o výdavkoch v členení,*
- f) *prehľad o použití podielu zaplatenej dane z príjmov,*
- g) *prehľad o príjmoch a výdavkoch priebežných položiek,*
- h) *prehľad o príjmoch a výdavkoch z nezdaňovanej činnosti,*
- i) *prehľad o príjmoch a výdavkoch zo zdaňovanej činnosti.*

Účtovné zápisy v peňažnom denníku sa uskutočňujú v časovom slede podľa účtovných dokladov v členení na príjmy a výdavky, a to najmenej za kalendárny mesiac.

3.1.1 PRÍJMY

Podľa postupov účtovania sa príjmy v peňažnom denníku členia na príjmy:

- z vkladu zriaďovateľa alebo zakladateľa,
- z majetku,
- z darov a príspevkov,
- z členských príspevkov,
- z podielu zaplatenej dane z príjmov,
- z verejných zbierok,
- z úverov a pôžičiek,
- z dedičstva,
- z organizovania podujatí,
- z dotácií,
- z likvidačného zostatku inej účtovnej jednotky,
- z predaja majetku,
- z poskytovania služieb a predaja vlastných výrobkov,
- fondu prevádzky, údržby a opráv,
- ostatné.

3.3 HMOTNÝ A NEHMOTNÝ MAJETOK NEZISKOVEJ ÚČTOVNEJ JEDNOTKY

Z časového hľadiska majetok členíme na:

- krátkodobý (doba použiteľnosti je do jedného roka vrátane),
- dlhodobý (doba použiteľnosti je dlhšia ako jeden rok).

Dlhodobý majetok sa ďalej člení na:

- hmotný majetok,
- nehmotný majetok,
- finančný majetok.

Podmienkou na zaradenie dlhodobého majetku do užívania nie je jeho úhrada.

Ako *dlhodobý hmotný majetok* sa účtujú:

- pozemky, budovy, stavby, umelecké diela,
- samostatné hnutelné veci alebo súbory hnutelných vecí,
- pestovateľské celky trvalých trávnych porastov s dobou plodnosti dlhšou ako tri roky,
- technické zhodnotenie, ak nie je súčasťou ceny dlhodobého hmotného majetku,
- základné stádo a ťažné zvieratá,
- dlhodobý majetok prenajatý formou finančného prenájmu.

Ako dlhodobý majetok možno účtovať aj samostatne hnutelné veci a ich súbory, ak ich obstarávacía cena je nižšia ako 1 700 € a doba použiteľnosti je dlhšia ako jeden rok.

Ako *dlhodobý nehmotný majetok* sa účtujú:

- nehmotné výsledky vývojovej a podobnej činnosti,
- softvér,
- oceníteľné autorské práva, ktorých cena je vyššia ako 2 400 € a doba použiteľnosti je dlhšia ako jeden rok.

Za dlhodobý nehmotný majetok sa nepovažujú marketingové štúdie a podobné štúdie a výdavky na školenia a semináre, reklamu, prieskum trhu, poradenstvo alebo certifikáty.

3.4 ÚČTOVANIE OSOBITNÝCH ÚČTOVNÝCH PRÍPADOV

3.4.1 ÚČTOVANIE DOTÁCIE

Priznanie dotácie sa účtuje v knihe pohľadávok na základe zmluvy o poskytnutí dotácie. V deň prijatia dotácie sa príjem peňažných prostriedkov účtuje v peňažnom denníku a zánik pohľadávky voči poskytovateľovi sa účtuje v knihe pohľadávok. Zároveň sa táto skutočnosť účtuje ako vznik záväzku v knihe záväzkov a následne použitie dotácie sa účtuje ako výdavok a zároveň sa účtuje zánik záväzku.

Pri *dotácii systémom predfinancovania* sa vzniknutý oprávnený záväzok voči dodávateľovi účtuje v knihe záväzkov. Po schválení žiadosti o predfinancovanie sa účtuje vznik pohľadávky voči poskytovateľovi dotácie v knihe pohľadávok.

Na konci prvého obdobia prijatia dotácie sa zistí suma použitej dotácie. Suma nepoužitej dotácie sa účtuje v rámci uzávierkových operácií ako nepeňažný výdavok oproti zníženiu príjmu z dotácie. V nasledujúcich účtovných obdobiach sa v sume použitia dotácie účtuje nepeňažný príjem a príjem dotácie.

Ak sa dotácia použije na nákup dlhodobého majetku, vo výkaze o príjmoch a výdavkoch sa dotácia vyčíslí vo výške odpisov k príslušnému majetku. Ak sa dotácia použije na bežné výdavky, vo výkaze o príjmoch a výdavkoch sa vyčíslí vo výške použitej dotácie.

Dotácia systémom refundácie sa účtuje v knihe pohľadávok vo výške oprávnených výdavkov účtovaných v peňažnom denníku. V deň prijatia dotácie sa príjem peňažných prostriedkov účtuje v peňažnom denníku a zánik pohľadávky voči poskytovateľovi dotácie sa účtuje v knihe pohľadávok.

3.4.2 ÚČTOVANIE SPONZORSKÉHO

Ak v účtovnej jednotke, ktorá je sponzorom, podpisom zmluvy o sponzorstve v športe vznikol z príjmov zo zdaňovanej činnosti záväzok, ktorým sa účtovná jednotka zaväzuje poskytnúť peňažné alebo nepeňažné plnenie športovcovi, športovému odborníkovi alebo športovej organizácii, účtuje sa v knihe záväz-

5.2 VÝDAVKY

Opatrenie MF SR č. MF/24975/2010-74 vymedzuje aj výdavky neziskovej účtovnej jednotky v jednoduchom účtovníctve podľa druhu takto:

- zásoby,
- služby,
- mzdy, poistné a príspevky,
- dary a príspevky iným subjektom,
- prevádzková réžia,
- splátky úverov a pôžičiek,
- použitie sociálneho fondu,
- ostatné.

UPOZORNENIE

Neziskové účtovné jednotky často robia chybu v transformácii účtovného výsledku hospodárenia na základ dane z príjmov, keď k príjmom, ktoré sú predmetom dane, nepriradia daňové výdavky. Chybné sa domnievajú, že k príjmom, ktoré sú predmetom dane, nie je možné priradiť daňové výdavky, a teda, že takýto príjem je v plnej výške predmetom dane. Rovnako ako v obchodných účtovných jednotkách, aj v neziskových účtovných jednotkách je daňový výdavok definovaný zákonom o dani z príjmov.

Zákon o dani z príjmov definuje daňový výdavok v § 2 písm. i) takto:

Daňovým výdavkom je výdavok (náklad) na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov preukázateľne vynaložený daňovníkom, zaúčtovaný v účtovníctve daňovníka alebo zaevidovaný v evidencii daňovníka podľa § 6 ods. 11, pričom pri využívaní majetku, ktorý môže mať charakter osobnej potreby, a s ním súvisiacich výdavkov (nákladov), je daňový výdavok uznaný len v pomernej časti podľa § 19 ods. 2 písm. t), v akej sa používa na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľných príjmov, ak tento zákon neustanovuje inak.

UPOZORNENIE

V praxi to znamená, že ak nezisková účtovná jednotka dosiahne napríklad príjem z reklamy, ktorý je zaúčtovaný v peňažnom denníku na základe zmluvy, v ktorej sa zaväzuje propagovať obchodné meno a aktivity darcu, uviesť ho na materiáloch organizácie alebo podujatia, náklady spojené s tlačou propagačných materiálov, výrobou reklamných nosičov a podobné výdavky budú pre túto účtovnú jednotku daňovými výdavkami. Základom dane z príjmov bude pre neziskovú účtovnú jednotku rozdiel medzi príjmami, ktoré sú predmetom dane, a daňovými výdavkami.

Výdavky vynaložené v rámci hlavnej činnosti neziskovej účtovnej jednotky

Opis výdavku	Druh výdavku	Účtovníctvo	Daňové priznanie
Kancelárske potreby	zásoby	nezdaňovaná činnosť	výdavok vynaložený na príjmy oslobodené od dane alebo nezahŕňané do základu dane
Nájomné	služby	nezdaňovaná činnosť	výdavok vynaložený na príjmy oslobodené od dane alebo nezahŕňané do základu dane
Mzdové náklady	mzdy, poistné a príspevky	nezdaňovaná činnosť	výdavok vynaložený na príjmy oslobodené od dane alebo nezahŕňané do základu dane
Bankové poplatky	prevádzková réžia	nezdaňovaná činnosť	výdavok vynaložený na príjmy oslobodené od dane alebo nezahŕňané do základu dane
Poskytnutý dar/ príspevok inej organizácii	dary a príspevky iným subjektom	nezdaňovaná činnosť	výdavok vynaložený na príjmy oslobodené od dane alebo nezahŕňané do základu dane
Splátka krátkodobej finančnej výpomoci	splátky úverov a pôžičiek	nezdaňovaná činnosť	výdavok vynaložený na príjmy oslobodené od dane alebo nezahŕňané do základu dane

- výnosy (príjmy) z prijatých podielov zaplatenej dane z príjmov (daňových asignácií),
- výnosy (príjmy) z úrokov.

Ak nezisková účtovná jednotka dosiahne za posledných 12 kalendárnych mesiacov obrat z dodávky tovaru a služieb, ktorý sa zahŕňa do obratu na účely dane z pridanej hodnoty, je povinná do 20. dňa nasledujúceho mesiaca podať žiadosť o registráciu za platiteľa dane z pridanej hodnoty.

Vo väčšine prípadov je pravdepodobné, že nezisková účtovná jednotka bude aj po zaregistrovaní za platiteľa dane z pridanej hodnoty dosahovať výnosy (príjmy) aj z činností, ktoré nepodliehajú dani z pridanej hodnoty. Preto je potrebné stanoviť si **koeficient dane z pridanej hodnoty**, ktorý bude organizácia uplatňovať pri odpočítaní dane z pridanej hodnoty, písomne ho oznámiť miestne príslušnému daňovému úradu a zároveň požiadať o jeho schválenie. Koeficient je možné odhadnúť na základe v minulosti dosiahnutých výnosov (príjmov).

PRÍKLAD 5 Výpočet koeficientu dane z pridanej hodnoty za rok 2015

Nezisková účtovná jednotka vypočítala na konci roka 2014 koeficient vo výške 0,53 a tento koeficient uplatňovala pri pomernom odpočítaní dane počas celého roka 2015.

V roku 2015 predstavovali celkové výnosy sumu 169 464,05 €, z toho výnosy oslobodené od dane boli vo výške 132 970,03 €. Odpočítateľná daň, t. j. celková daň na vstupe v roku 2015 bola vo výške 10 714,47 €. Aké povinnosti vyplývajú účtovnej jednotke po skončení kalendárneho roka vo vzťahu k štátnemu rozpočtu?

Po skončení kalendárneho roka vypočíta platiteľ koeficient z údajov po skončení kalendárneho roka a odpočítateľnú daň za rok 2015	
Výnosy (príjmy) bez dane z tovarov a služieb za rok 2015, pri ktorých je daň odpočítateľná	169 464,05 € – 132 970,03 € = 36 494,03 €
Koeficient z údajov po skončení roka 2015	$\frac{36\,494,03}{169\,464,05} = 0,215349656$

UPOZORNENIE

Registráciu podľa § 7a sú neziskové organizácie povinné absolvovať iba vtedy, ak konajú v postavení zdaniteľnej osoby (ekonomická činnosť), nie v prípade hlavnej činnosti.

Už pri objednávaní služby/tovaru by mala organizácia definovať, či predmetnú službu/tovar objednáva ako zdaniteľná osoba, a teda aj uviesť IČ.

Ilustratívny príklad

Občianske združenie má v stanovách, že bude ochraňovať práva zvierat, budovať útulky, nemá však v stanovách, že bude na tento účel vydávať periodickú a neperiodickú tlač, v ktorej navyše umiestňuje reklamu. Na účely vydávania periodického časopisu si bude grafický softvér a následne aj tlač objednávať zo susednej Českej republiky, od dodávateľa zaregistrovaného na účely platenia DPH vo svojej krajine. Predmetné združenie sa preto musí pred prvou dodávkou služieb registrovať u miestne príslušného správcu dane podľa § 7a) a pridelené identifikačné číslo DPH nahlásiť dodávateľovi. Keby išlo napríklad o občianske združenie, ktoré šíri ekonomické teórie a štúdie a na tento účel organizuje vzdelávacie aktivity, ktoré má uvedené v stanovách, nemusí sa registrovať v prípade, ak by na vzdelávacie podujatie pozvala dodávateľa z iného členského štátu.

6.3 DAŇ Z MOTOROVÝCH VOZIDIEL

Podľa § 2 zákona č. 361/2014 Z. z. o dani z motorových vozidiel v znení neskorších predpisov je predmet dane z motorových vozidiel definovaný takto:

*Predmetom dane je vozidlo, ktoré je evidované v Slovenskej republike a **používa sa na podnikanie** alebo inú samostatnú zárobkovú činnosť v zdaňovacom období.*

Motorové vozidlo, za ktoré sa platí daň, pritom nemusí byť zaradené v obchodnom majetku podnikateľa alebo spoločnosti, môže to byť súkromné vozidlo. Podmienkou však je, že sa používa na podnikanie alebo na služobné účely.

Slovné spojenie **používa sa na podnikanie** nie je zvýraznené náhodou. Predmetom dane z motorových vozidiel v neziskových účtovných jednotkách je vozidlo, ktoré tieto účtovné jednotky používajú na podnikanie a nie na svoju hlavnú činnosť, na účel ktorej vznikli. Takisto, ak nezisková účtovná jednotka vypláca cestovné náhrady svojim zamestnancom, dobrovoľníkom alebo iným osobám, ktoré pre ňu použili súkromné vozidlo na služobné účely v rámci hlavnej činnosti, ani tieto vozidlá nepodliehajú povinnosti dane z motorových vozidiel.

Ak nezisková účtovná jednotka vykonáva aj svoju hlavnú činnosť a dosahuje aj príjmy z podnikania, za takéto použitie motorového vozidla na účely podnikania je povinná podať daňové priznanie k dani z motorových vozidiel, vypočítať daň a aj ju v lehote splatnosti uhradiť.

Ilustratívny príklad

Klasickým prípadom môže byť nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby v miestnom domove sociálnych služieb. Táto organizácia poskytuje stravovanie svojim obyvateľom, ale zároveň poskytuje obedy pre miestnych dôchodcov, pričom tým, ktorí sú nemobilní, stravu rozváža. Automobil, ktorým sú obedy rozvážané, sa teda používa na hlavnú činnosť, ale aj na zdaňovanú činnosť, keď vozí obedy dôchodcom, ktorí nie sú obyvateľmi domova sociálnych služieb. Preto je potrebné za automobil podať daňové priznanie k dani z motorových vozidiel a uhradiť vypočítanú daň.

6.4 DAŇ Z NEHNUTEĽNOSTÍ

Daň z nehnuteľností predstavuje jednu zo základných miestnych daní, ktoré plynú do rozpočtov miest a obcí. Podstata zdanenia spočíva v zdanení vlastníctva alebo nájomného vzťahu pozemku, stavby či bytu alebo nebytového priestoru, prípadne správy pozemku, stavby, bytu alebo nebytového priestoru, ktorý je vo vlastníctve štátu, obce alebo vyššieho územného celku.

PRÍLOHA

ZMLUVA O VÝKONE DOBROVOĽNÍCKEJ ČINNOSTI

uzatvorená podľa § 6 zákona č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve v platnom znení a § 51 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení uzatvorená medzi zmluvnými stranami:

1. **Meno a priezvisko:**

dátum nar.:

trvalý pobyt:

(ďalej len „dobrovoľník“)

a

2. **Názov**

so sídlom:

IČO:

Zastúpený:

(ďalej len „prijímateľ dobrovoľníckej činnosti“)

(ďalej len „zmluva“)

Článok I

PREDMET ZMLUVY

Predmetom zmluvy je záväzok dobrovoľníka vykonávať v čase stanovenom v článku III ods. 2 tejto zmluvy v prospech prijímateľa dobrovoľníckej činnosti bezodplatne dobrovoľnícku činnosť špecifikovanú v článku II tejto zmluvy a záväzok prijímateľa dobrovoľníckej činnosti vytvoriť dobrovoľníkovi vhodné podmienky na činnosť.

Článok II

DOBROVOĽNÍCKA ČINNOSŤ

1. Na základe tejto zmluvy sa dobrovoľník zaväzuje pre organizáciu vykonávať bez nároku na odmenu činnosť...